

Д.М. Одарченко, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.В. Карбівнича, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

У сучасну епоху глобалізації та інтеграції відбувається становлення нової системи освіти, орієнтованої на входження у світовий освітній простір, що потребує суттєвих змін інноваційного спрямування у підготовці майбутніх фахівців. Сучасна освіта пов'язана з конкурентоспроможністю випускника, що залежить від його здатності до самоосвіти. Проблема готовності студентів до самоосвіти протягом всього життя залежить від розвитку у них в процесі навчання в вищому навчальному закладі вміння до самостійної навчальної діяльності. У зв'язку з цим у новій парадигмі освіти особлива роль відводиться самостійній роботі студентів.

Відповідно до вимог Закону «Про вищу освіту» максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не може перевищувати 600 годин на навчальний рік. У зв'язку з цим значна частина роботи із засвоєння навчального матеріалу переноситься на позааудиторні заняття студентів. При цьому зміст та обсяг навчальних програм не зазнали особливих змін. Тому перед викладачами постало завдання пошуку ефективних способів організації самостійної роботи студентів із засвоєння дисциплін, які б дозволили уникнути зниження якості підготовки фахівців.

Організація самостійної роботи студентів – складний процес, що включає в себе формування мотивації, професійної позиції майбутнього спеціаліста. До основних видів мотивації можна віднести: зовнішню мотивацію, коли студенти розуміють взаємозв'язок професійної кар'єри з результатами навчання у вищому навчальному закладі; внутрішню мотивацію, тобто схильності студентів та їх здібності до навчання; процесуальну мотивацію, коли студенти усвідомлюють важливість роботи, що виконується як в плані професійної підготовки, так і для розширення кругозору спеціаліста.

Організація самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі регулюється наступними принципами:

- регламентація всіх самостійних завдань за обсягом та часом;
- забезпечення умов самостійної роботи студентів;
- управління самостійною роботою.

Головне в організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі полягає в створенні умов високої активності, самостійності і відповідальності студентів у ході всіх видів навчальної діяльності. При цьому діяльність викладача і студента наповнюється новим змістом. Роль викладача полягає в організації самостійної роботи з метою придбання студентом загальнокультурних і професійних компетенцій, що дозволяють сформувати у студента здатність до саморозвитку, самоосвіти та інноваційної діяльності. Роль студента полягає в тому, щоб у процесі самостійної роботи під керівництвом викладача стати творчою особистістю, здатною самостійно здобувати знання, вміння і навички, формулювати проблему і знаходити оптимальний шлях її вирішення. Успішність самостійної роботи залежить від здатності учасників освітнього процесу, їх здібності до діалогу, від вміння раціонально організувати цей процес.

Виділяють ряд умов, що сприяють підвищенню ефективності організації самостійної роботи:

- забезпечення раціонального поєднання видів самостійної роботи;
- забезпечення студента необхідними методичними матеріалами, розробка чітких методичних вказівок;
- проведення індивідуальних консультацій;
- знання алгоритму, методів та способів виконання самостійної роботи;
- стійка мотивація діяльності;
- використання ситуацій успіху на заняттях, які сприяють розвитку у студентів впевненості у своїх силах, формуванню адекватної самооцінки, розкриття індивідуальних здібностей;
- розробка системи завдань для самостійної роботи, заснованої на розвитку професійних компетенцій студента;
- здійснення контролю за ходом самостійної роботи, визначення викладачем обсягу роботи і термінів її подання.

Таким чином, можна говорити про те, що обґрунтоване керівництво самостійною роботою студентів при дотриманні даних умов дозволяє досягти необхідного рівня професійної підготовки випускника. При цьому студент сам вчиться оперувати навчальним змістом і тільки в тому випадку, якщо він засвоюється усвідомлено, розвиваються компетенції, формується здатність до самонавчання, самоосвіти, самоорганізації, високий рівень пошукової активності.